

Ympäristöministeriön lausuntopyyntö: Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle uudeksi alueidenkäyttölainsi

KH 23.06.2025 § 263
6082/00.04.03/2025

Valmistelija

Kaupunginarkkitehti Harri Ryyänen 040 7048 720

Ympäristöministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esityksestä eduskunnalle uudeksi alueidenkäyttölainsi 11.7.2025 mennessä.

Esityksen tavoitteena on uudistaa alueidenkäyttöä koskevat säännökset Petteri Orpon hallitusohjelman tavoitteiden toteuttamiseksi. Uusi alueidenkäyttölaki muodostuu valtakunnallisia alueidenkäyttö-tavoitteita, kaavoitusta ja merialuesuunnittelua koskevista säännöksistä (nykyisen alueidenkäyttölain lukujen 1–10 a ja 24–26 a alueidenkäytön suunnittelua koskevat pykälät)

Alueidenkäyttölain valmistelua varten asetettiin työryhmä, jonka tehtävänä oli valmistella ehdotus uudeksi alueidenkäyttölainsi hallituksen esityksen muotoon (ympäristöministeriön päätös 1.11.2023). Työryhmän toimikausi oli 10.11.2023–30.9.2024.

Lausuntoon on nostettu esiin Tornion kaupungin alueidenkäytön kannalta tärkeimmät asiat, huomioiden erityisesti kaupungin sijainnin valtakunnanrajalla, teollisuuden ja vihreän siirtymän hankkeiden merkityksen kaupungin kehitykselle.

Lausunto alueidenkäyttölain luonnoksesta

Kommentit luvusta 1 Yleiset säännökset

§ 6 Kansalliseen turvallisuuteen ja rajavalvontaan liittyvät maankäytön tavoitteet on syytä määritellä ja saattaa maankäytön suunnittelijoille/kunnille tietoon ennakkoon tarvittaessa erillisin kaavoituksen ennakkoneuvottelumenettelyin jo ennen kaavan valmisteluvaihetta. Em. tavoitteiden huomioiminen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa edesauttaa sujuvaa suunnittelua.

§ 7 Suuronnettomuusvaaraa aiheuttavien tuotantolaitosten suunnittelulle tulee laatia selkeät ohjeet konsultointivöhykkeiden esittämiseen sekä kaavoituksen laatimiseen yleiskaava- ja asemakaavatasolla.

§ 10 yhteistyökeskustelun toistuvuuden harventaminen kerran kahdessa vuoteen voidaan pitää tavoiteltavana, viranomaisten toiminnan kustannuksia keventävänä toimenpiteenä. Tarpeeseen järjestettävät yhteistyökeskustelut tukevat kaavoitusta ja luvitusta luontevalla tavalla.

Kommentit luvusta 4 Maakuntakaava

§ 21 Maakuntakaavan ohjaavuuden rajaaminen valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittäviin asioihin helpottaa kunnan mahdollisuuksia nopeammin reagointiin nykyisessä maailmantilanteessa nopeasti muuttuviin maankäytön ja yhdyskuntarakenteen kehittämisen tarpeisiin.

Kommentit luvusta 5 Yleiskaava

§ 32 1 momentin mukaiseen täsmennykseen yleiskaavan laatimisen ja ajan tasalla pitämiseen huomoiden mitä kunnan kehitys tai alueidenkäytön ohjaustarve edellyttää, voidaan katsoa edesauttavan paremmin pienempien, väestökehitykseltään haasteellisessa asemassa olevien kuntien tarpeita.

§ 40 2 momentin mukaisen pääasiallisesti yksityisen eduksi ja vaatimuksesta ja maanomistajan tai -haltijan aloitteesta laadittavan yleiskaavan aiheuttamien kustannusten periminen osaksi tai kokonaisuudessaan, sekä kunnan oikeutta määrittää perittävän maksun periaatteet, perimistavan ja perimisajan voidaan pitää oikeansuuntaisena. Yleiskaavojen laatimisen maksuperiaate muodostaa selkeän kokonaisuuden myös § 60 asemakaavan laatimisesta perittävien korvausten kanssa.

Kommentit luvusta 8 Tuulivoimarakentamista koskevat erityiset säädökset

§ 68 Tuulivoimaloiden sijoittumisen vähimmäisetäisyyden määrittelemisen pysyvästä asutuksesta ja loma-asutuksesta uusiin, lain voimassaolon jälkeen käynnistyviin tuulivoimaosayleiskaavahankkeisiin helpottaa tulevaisuudessa päätöksentekoa, selkeyttää suunnittelua sekä vähentää valitusperusteita. Vähimmäisetäisyyttä tulisi kuitenkin tarkastella jo toiminnassaolevien tuulivoimapuistojen vaikutusten mittauksin, sekä nykyisissä tuulivoimaosayleiskaavahankkeissa tehtyjen mallinnuksin todennettavien fyysisten vaikutusten perusteella (melu ja välke) yleisluontoisen 8 x voimalan korkeuden sijaan. Tornion kaupunki pitää sinänsä ymmärrettävänä, että tuulivoiman hyväksyttävyyttä pyritään parantamaan ja että etäisyysvaatimuksista halutaan säätää yksiselitteisesti. Ehdotetut keinot ovat kuitenkin monella tapaa ongelmallisia, eikä niistä tule säätää esitetyllä tavalla. Kansallisella tasolla kiinteä etäisyysvaatimus ajaisi tuulivoimarakentamisen entisestään pohjoista kohti estäen sen Keski-Suomessa ja Etelä-Suomessa. Sähköjärjestelmän tasapainoa. Maisemavaikutusten sisältövaatimuksen tarkennusten tulee olla selkeästi suunnittelua ohjaavaa tulkinnanvaraisuuksien välttämiseksi. Maisemavaikutusten arvioinnissa tulisi myös määrittää periaatteet ja ohjata ottamaan huomioon muiden lähialueiden hankkeiden yhteisvaikutukset nykyistä selkeämmin.

Kommentit luvusta 9 Aurinkovoimarakentamista koskevat erityiset säädökset

Rakentamislain mukaan merkittäväksi katsottava aurinkovoimaloiden rakentamisen raja on 10 hehtaaria, joka vaatii aina aurinkovoimayleis- tai asemakaavan. Tämä ohjaus selkeyttää suunnitteluperiaatteita, mutta aurinkovoimala-alueet voivat olla kymmenien, jopa satojen hehtaarien kokoisia, eikä niiden suunnittelu yhdyskuntien suunnitteluun tarkoitettulla asemakaavalla ole tarkoituksenmukaista. Mahdollisuus laatia suoraan rakentamista ohjaava yleiskaava aurinkovoimaloiden rakentamiselle on kannatettavaa. Aurinko- ja tuulivoimatuotantoon olennaisesti liittyvien akkuvarastojen sekä jännitteentasauksen yksiköiden selkeään kaavoitustarpeen ohjaamiseen olisi syytä tarkastella myös alueidenkäyttölain tasolla.

Kommentit luvusta 15 Valtioiden rajat ylittävistä ympäristövaikutuksista

§ 100 mainittujen merkittävien rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista tulisi luoda selkeä listaus em. vaikutusten määräytymisen parametreista kaavataso huomioiden, sekä ohjeistus suunnittelijoille

kaavatyön keston mahdollisen pitkittymisen ennakoinniseksi. Pykälän kolmannen momentin mukaisen riittävältä osin tehdyn käännöksen tulisi olla laajuudeltaan samantasoinen molemmiin puolin rajaa. Tässä olisi toivottavaa saada käännösvaatimusten laajuuteen periaatteiden yhteensovittamista SYKE:n ja Natursvårdverketin kesken liiallisten kustannusten välttämiseksi.

Tornion kaupunki huomauttaa, että lausunnon jättämisen määräajan päättymisen kaupunginhallituksen sekä viranhaltijoiden yleisen heinäkuulle sijoittuvan kesätauon aikana rajaa olennaisesti lausunnon valmisteluun ja käsittelyyn käytettävissä olevaa aikaa.

Liitteet	HE-luonnos alueidenkäyttölaki.pdf Luonnos alueidenkäyttöasetukseksi.pdf
Esittelijä	Kaupunginjohtaja Kujala Jukka
Päätösehdotus	Hyväksytään esitetyt kommentit lähetettäväksi lausuntopalvelut.fi palveluun määräaikaan 11.7.2025 mennessä.
Päätös	Hyväksyttiin.
